# కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

## ॥ అథ పఞ్చమ కాణ్డే షష్ఠః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ హిరణ్యవర్ణాః శుచయః పావకా యాసు జాతః కశ్యపో యాస్విన్ద్రః। అగ్నిం గర్భం దధిరే విరూపాస్తా న ఆపః శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు॥ యాసాగ్ం రాజా వరుణో యాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యఞ్జనానామ్। మధుశ్చుతః శుచయో యాః పావకాస్తా న ఆపః శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు॥ యాసాన్దేవా దివి కృణ్వన్తి భక్షం యా అన్తరిక్షే బహుధా భవన్తి। యాః పృథివీం పయసోఽన్దన్తి [౧] శుక్రాస్తా న ఆపః శగ్గ్ స్యోనా భవన్తు॥ శివేన మా చక్షుషా పశ్యతాఽఽపః శివయా తనువోప స్పృశత త్వచం మే। సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ంరప్సుషదో హువే వో మయి వర్చో బలమోజో ని ధత్త॥ యదదః సం ప్రయతీరహావనదతా హతే। తస్మాదా నద్యో నామ స్థ తా వో నామాని సిన్ధవః॥ యత్ప్రేషితా వరుణేన తాః శీభగ్ం సమవల్గత। [౨] తదాప్నోదిన్ద్రో వో యతీస్తస్మాదాపో అను స్థన॥ అపకామగ్గ్ స్యన్దమానా అవీవరత వో హికమ్। ఇన్ద్రో వః శక్తిభిర్దేవీస్తస్మాద్వార్ణామ వో హితమ్॥ ఏకో దేవో అప్యతిష్ఠత్స్యన్దమానా యథావశమ్। ఉదానిషుర్మహీరితి తస్మాదుదకముచ్యతే॥ ఆపో భద్రా ఘృతమిదాప ఆసురగ్నీషోమౌ బిభ్రత్యాప ఇత్తాః। తీవ్రో రసో మధుపృచా [3] మరంగమ ఆ మా ప్రాణేన సహ వర్చసా గన్॥ ఆదిత్పశ్యామ్యుత వా శృణోమ్యా మా ఘోషో గచ్ఛతి వాఙ్న ఆసామ్। మన్యే భేజానో అమృతస్య తర్హి హిరణ్యవర్ణా అతృపం యదా వః॥ ఆపో హి ష్ఠా మయోభువస్తా న ఊర్జే దధాతన। మహే రణాయ చక్షసే॥ యో వః శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః। ఉశతీరివ మాతరః॥ తస్మా అరం గమామ వో యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథా చ నః॥ దివి శ్రయస్వాఽన్తరిక్షే యతస్వ పృథివ్యా సం భవ బ్రహ్మవర్చసమసి బ్రహ్మవర్చసాయ త్వా॥[౪]

*ఉన్దన్తి సమవల్గత మధుపృచాం మాతరో ద్వావిగ్ంశతిశ్చ||5.6.1||*

అపాం గ్రహాన్గృహ్ణాత్యేతద్వావ రాజసూయం యదేతే గ్రహాః సవోఽగ్నిర్వరుణసవో రాజసూయమగ్నిసవశ్చిత్యస్తాభ్యామేవ సూయతేఽథో ఉభావేవ లోకావభి జయతి యశ్చ రాజసూయేనేజానస్య యశ్చాఽగ్నిచిత ఆపో భవన్త్యాపో వా అగ్నేర్భ్రాతృవ్యా యదపోఽగ్నేరధస్తాదుపదధాతి భ్రాతృవ్యాభిభూత్యై భవత్యాత్మనా పరాఽస్య భ్రాతృవ్యో భవత్యమృతం [౧] వా ఆపస్తస్మాదద్భిరవతాన్తమభి షిఞ్చన్తి నాఽఽర్తిమార్ఛతి సర్వమాయురేతి యస్యైతా ఉపధీయన్తే య ఉ చైనా ఏవం వేదాఽన్నం వా ఆపః పశవ ఆపోఽన్నం పశవోఽన్నాదః పశుమాన్భవతి యస్యైతా ఉపదీయన్తే య ఉ చైనా ఏవం వేద ద్వాదశ భవన్తి ద్వాదశ మాసాః సంవత్సరః సంవత్సరేణైవాఽస్మా [౨] అన్నమవ రున్ధే పాత్రాణి భవన్తి పాత్రే వా అన్నమద్యతే సయోన్యేవాఽన్నమవ రున్ధ ఆ ద్వాదశాత్పురుషాదన్నమత్త్యథో పాత్రాన్న ఛిద్యతే యస్యైతా ఉపధీయన్తే య ఉ చైనా ఏవం వేద కుమ్భాశ్చ కుమ్భీశ్చ మిథునాని భవన్తి మిథునస్య ప్రజాత్యై ప్ర ప్రజయా పశుభిర్మిథునైర్జాయతే యస్యైతా ఉపధీయన్తే య ఉ [౩] చైనా ఏవం వేద శుగ్వా అగ్నిః సోఽధ్వర్యుం యజమానం ప్రజాః శుచాఽర్పయతి యదప ఉపదధాతి శుచమేవాఽస్య శమయతి నాఽఽర్తిమార్ఛత్యధ్వర్యుర్న యజమానః శామ్యన్తి ప్రజా యత్రైతా ఉపధీయన్తేఽపాం వా ఏతాని హృదయాని యదేతా ఆపో యదేతా అప ఉపదధాతి దివ్యాభిరేవైనాః సగ్ం సృజతి వర్షుకః పర్జన్యో [౪] భవతి యో వా ఏతాసామాయతనం క్లృప్తం వేదాఽఽయతనవాన్భవతి కల్పతేఽస్మా అనుసీతముప దధాత్యేతద్వా ఆసామాయతనమేషా క్లృప్తిర్య ఏవం వేదాయతనవాన్భవతి కల్పతేఽస్మై ద్వంద్వమన్యా ఉప దధాతి చతస్రో మధ్యే ధృత్యా అన్నం వా ఇష్టకా ఏతత్ఖలు వై సాక్షాదన్నం యదేష చరుర్యదేతం చరుముపదధాతి సాక్షా [౫] దేవాఽస్మా అన్నమవ రున్ధే మధ్యత ఉప దధాతి

మధ్యత ఏవాఽస్మా అన్నం దధాతి తస్మాన్మధ్యతోఽన్నమద్యతే బార్హస్పత్యో భవతి బ్రహ్మ వై దేవానాం బృహస్పతిర్బ్రహ్మణైవాఽస్మా అన్నమవ రున్ధే బ్రహ్మవర్చసమసి బ్రహ్మవర్చసాయ త్వేత్యాహ తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి యస్యైష ఉపధీయతే య ఉ చైనమేవం వేద॥[౧౦]

*అమృతమస్మై జాయతే యస్యైతా ఉశధీయన్తే య ఉ పర్జన్య ఉపదధాతి సాక్షాత్సప్త చత్వారిగ్ంశచ్చ* **||5.6.2||**

భూతేష్టకా ఉప దధాత్యత్రాత్ర వై మృత్యుర్జాయతే యత్రయత్రైవ మృత్యుర్జాయతే తత ఏవైనమవ యజతే తస్మాదగ్నిచిత్సర్వమాయురేతి సర్వే హ్యస్య మృత్యవోఽవేష్టాస్తస్మాదగ్నిచిన్నాభిచరితవై ప్రత్యగేనమభిచారః స్తృణుతే సూయతే వా ఏష యోఽగ్నిం చినుతే దేవసువామేతాని హవీగ్ంషి భవన్త్యేతావన్తో వై దేవానాగ్ం సవాస్త ఏవా [౧౧] ఽస్మై సవాన్ప్ర యచ్ఛన్తి త ఏనగ్ం సువన్తే సవోఽగ్నిర్వరుణసవో రాజసూయం బ్రహ్మసవశ్చిత్యో దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇత్యాహ సవితృప్రసూత ఏవైనం బ్రహ్మణా దేవతాభిరభి షిఞ్చత్యన్నస్యాన్నస్యాభి షిఞ్చత్యన్నస్యాన్నస్యాఽవరుద్ధ్యై పురస్తాత్ప్రత్యఞ్చమభి షిఞ్చతి పురస్తాద్ధి ప్రతీచీనమన్నమద్యతే శీర్షతోఽభి షిఞ్చతి శీర్షతో హ్యన్నమద్యత ఆ ముఖాదన్వవస్రావయతి [౧౨] ముఖత ఏవాఽస్మా అన్నాద్యం దధాత్యగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాఽభి షిఞ్చామీత్యాహైష వా అగ్నేః సవస్తేనైవైనమభి షిఞ్చతి బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాఽభి షిఞ్చామీత్యాహ బ్రహ్మ వై దేవానాం బృహస్పతిర్బ్రహ్మణైవైనమభి షిఞ్చతీన్ద్రస్య త్వా సామ్రాజ్యేనాఽభి షిఞ్చామీత్యాహేన్ద్రియమేవాఽస్మిన్నుపరిష్టాద్దధాత్యేత- [౧౩] ద్వై రాజసూయస్య రూపం య ఏవం విద్వానగ్నిం చినుత ఉభావేవ లోకావభి జయతి యశ్చ రాజసూయేనేజానస్య యశ్చాగ్నిచిత ఇన్ద్రస్య సుషువాణస్య దశధేన్ద్రియం వీర్యం పరాఽపతత్తద్దేవాః సౌత్రామణ్యా సమభరన్త్సూయతే వా ఏష యోఽగ్నిం చినుతేఽగ్నిం చిత్వా సౌత్రామణ్యా

యజేతేన్ద్రియమేవ వీర్యగ్ం సంభృత్యాత్మన్ధత్తే॥[౧౪]

*త ఏవాఽన్వవస్రావయత్యేతదష్టాచత్వారిగ్ంశచ్చ*॥**5.6.3**॥

సజూరబ్దోఽయావభిః సజూరుషా అరుణీభిః సజూః సూర్య ఏతశేన సజోషావశ్వినా దగ్ంసోభిః సజూరగ్నిర్వైశ్వానర ఇడాభిర్ఘృతేన స్వాహా సంవథ్సరో వా అబ్దో మాసా అయావా ఉషా అరుణీః సూర్య ఏతశ ఇమే అశ్వినా సంవథ్సరోఽగ్నిర్వైశ్వానరః పశవ ఇడా పశవో ఘృతగ్ం సంవథ్సరం పశవోఽను ప్ర జాయన్తే సంవథ్సరేణైవాఽస్మై పశూన్ప్ర జనయతి దర్భస్తమ్బే జుహోతి య [౧౫] ద్వా అస్యా అమృతం యద్వీర్యం తద్దర్భాస్తస్మిఞ్జుహోతి ప్రైవ జాయతేఽన్నాదో భవతి యస్యైవం జుహ్వత్యేతా వై దేవతా అగ్నేః పురస్తాద్భాగాస్తా ఏవ ప్రీణాత్యథో చక్షురేవాఽగ్నేః పురస్తాత్ప్రతి దధాత్యనన్ధో భవతి య ఏవం వేదాఽఽపో వా ఇదమగ్రే సలిలమాసీథ్స ప్రజాపతిః పుష్కరపర్ణే వాతో భూతోఽలేలాయథ్సః [౧౬] ప్రతిష్ఠాం నాఽవిన్దత స ఏతదపాం కులాయమపశ్యత్తస్మిన్నగ్నిమచినుత తదియమభవత్తతో వై స ప్రత్యతిష్ఠద్యాం పురస్తాదుపాదధాత్తచ్ఛిరోఽభవథ్సా ప్రాచీ దిగ్యాం దక్షిణత ఉపాదధాథ్స దక్షిణః పక్షోఽభవథ్సా దక్షిణా దిగ్యాం పశ్చాదుపాదధాత్తత్పుచ్ఛమభవథ్సా ప్రతీచీ దిగ్యాముత్తరత ఉపాదధా- [౧౭] థ్స ఉత్తరః పక్షోఽభవథ్సోదీచీ దిగ్యాముపరిష్టాదుపాదధాత్తత్పృష్ఠమభవథ్సోర్ధ్వా దిగియంవా అగ్నిః పఞ్చేష్టకస్తస్మాద్యదస్యాం ఖనన్త్యభీష్టకాం తృన్దన్త్యభి శర్కరాగ్ం సర్వా వా ఇయం వయోభ్యో నక్తం దృశే దీప్యతే తస్మాదిమాం వయాగ్ంసి నక్తం నాధ్యాసతే య ఏవం విద్వానగ్నిం చినుతే ప్రత్యేవ [౧౮] తిష్ఠత్యభి దిశో జయత్యాగ్నేయో వై బ్రాహ్మణస్తస్మాద్బ్రాహ్మణాయ సర్వాసు దిక్ష్వర్ధుకగ్గ్ స్వామేవ తద్దిశమన్వేత్యపాం వా అగ్నిః కులాయం తస్మాదాపోఽగ్నిగ్ం హారుకాః స్వామేవ తద్యోనిం ప్ర విశన్తి॥[౧౯]

*యదలేలాయథ్స ఉత్తరత ఉపాదధాదేవ ద్వాత్రిగ్ంశచ్చ*||**5.6.4**||

సంవథ్సరముఖ్యం భృత్వా ద్వితీయే సంవథ్సర ఆగ్నేయమష్టాకపాలం నిర్వపేదైన్ద్రమేకాదశకపాలం వైశ్వదేవం ద్వాదశకపాలం బార్హస్పత్యం చరుం వైష్ణవం త్రికపాలం తృతీయే సంవథ్సరేఽభిజితా యజేత యదష్టాకపాలో భవత్యష్టాక్షరా గాయత్ర్యాగ్నేయం గాయత్రం ప్రాతఃసవనం ప్రాతఃసవనమేవ తేన దాధార గాయత్రీం ఛన్దో యదేకాదశకపాలో భవత్యేకాదశాక్షరా త్రిష్టుగైన్ద్రం త్రైష్టుభం మాధ్యందినగ్ం సవనం మాధ్యందినమేవ సవనం తేన దాధార త్రిష్టుభం [౨౦] ఛన్దో యద్ద్వాదశకపాలో భవతి ద్వాదశాక్షరా జగతీ వైశ్వదేవం జాగతం తృతీయసవనం తృతీయసవనమేవ తేన దాధార జగతీం ఛన్దో యద్బార్హస్పత్యశ్చరుర్భవతి బ్రహ్మ వై దేవానాం బృహస్పతిర్బ్రహ్మైవ తేన దాధార యద్వైష్ణవస్త్రికపాలో భవతి యజ్ఞో వై విష్ణుర్యజ్ఞమేవ తేన దాధార యత్తృతీయే సంవథ్సరేఽభిజితా యజతేఽభిజిత్యై యథ్సంవథ్సరముఖ్యం బిభర్తీమమేవ [౨౧] తేన లోకగ్ం స్పృణోతి యద్ద్వితీయే సంవథ్సరేఽగ్నిం చినుతేఽన్తరిక్షమేవ తేన స్పృణోతి యత్తృతీయే సంవథ్సరే యజతేఽముమేవ తేన లోకగ్ం స్పృణోత్యేతం వై పర ఆట్ణారః కక్షీవాగ్ం ఔశిజో వీతహవ్యః శ్రాయసస్త్రసదస్యుః పౌరుకుథ్స్యః ప్రజాకామా అచిన్వత తతో వై తే సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రానవిన్దన్త ప్రథతే ప్రజయా పశుభిస్తాం మాత్రామాప్నోతి యాం తేఽగచ్ఛన్ య ఏవం విద్వానేతమగ్నిం చినుతే||[౨౨]

*దాధార త్రిష్టుభమిమమే వైవం చత్వారి చ*||**5.6.5**||

ప్రజాపతిరగ్నిమచినుత స క్షురపవిర్భూత్వాఽతిష్ఠత్తం దేవా బిభ్యతో నోపాఽఽయన్తే ఛన్దోభిరాత్మానన్ఛాదయిత్వోపాఽఽయన్తచ్ఛన్దసాం ఛన్దస్త్వం బ్రహ్మ వై ఛన్దాగ్ంసి బ్రహ్మణ ఏతద్రూపం యత్కృష్ణాజినం కార్ష్ణీ ఉపానహావుప ముఞ్చతే ఛన్దోభిరేవాఽఽత్మానం

ఛాదయిత్వాఽగ్నిముప చరత్యాత్మనోఽహిగ్ంసాయై దేవనిధిర్వా ఏష ని ధీయతే యదగ్ని-
[౨౩] రస్యై వా పై నిధిమగుప్తం విన్దన్తి న వా ప్రతి ప్ర జానాత్యుఖామా
క్రామత్యాత్మానమేవాఽధిపాం కురుతే గుప్త్యై అథో ఖల్వాహుర్నాఽఽక్రమ్యేతి నైర్ఋత్యుఖా
యదాక్రామేన్నిర్ఋత్యా ఆత్మానమపి దధ్యాత్తస్మాన్నాఽఽక్రమ్యా పురుషశీర్షముప దధాతి
గుప్త్యై అథో యథా బ్రూయాదేతన్మే గోపాయేతి తాదృగేవ తత్ [౨౪] ప్రజాపతిర్వా
అథర్వాగ్నిరేవ దధ్యఙ్ఙాథర్వణస్తస్యేష్టకా అస్థాన్యేతగ్ం హ వావ తదృషిరభ్యనూవాచేన్ద్రో
దధీచో అస్థభిరితి యదిష్టకాభిరగ్నిం చినోతి సాత్మానమేవాఽగ్నిం చినుతే సాత్మాముష్మింల్లోకే
భవతి య ఏవం వేద శరీరం వా ఏతదగ్నేర్యచ్చిత్య ఆత్మా వైశ్వానరో యచ్చితే వైశ్వానరం
జుహోతి శరీరమేవ సగ్గ్స్కృత్యా- [౨౫] ఽభ్యారోహతి శరీరం వా ఏతద్యజమానః
సగ్గ్స్కురుతే యదగ్నిం చినుతే యచ్చితే వైశ్వానరం జుహోతి శరీరమేవ
సగ్గ్స్కృత్యాఽఽత్మనాఽభ్యారోహతి తస్మాత్తస్య నాఽవ ద్యన్తి జీవన్నేవ దేవానప్యేతి
వైశ్వానర్యర్చా పురీషముప దధాతీయం వా అగ్నిర్వైశ్వానరస్తస్యైషా
చితిర్యత్పురీషమగ్నిమేవ వైశ్వానరం చినుత ఏషా వా అగ్నేః ప్రియా తనూర్యద్వైశ్వానరః
ప్రియామేవాస్య తనువమవ రున్ధే॥[౨౬]
*అగ్నిష్వద్సగ్గ్ స్కృత్యాఽగ్నేర్దశ చ*॥**5.6.6**॥

అగ్నేర్వై దీక్షయా దేవా విరాజమాప్నువన్తిస్రో రాత్రీర్దీక్షితః స్యాత్త్రిపదా
విరాడ్విరాజమాప్నోతి షడ్రాత్రీర్దీక్షితః స్యాత్షడ్వా ఋతవః సంవథ్సరః సంవథ్సరో
విరాడ్విరాజమాప్నోతి దశ రాత్రీర్దీక్షితః స్యాద్దశాక్షరా విరాడ్విరాజమాప్నోతి ద్వాదశ
రాత్రీర్దీక్షితః స్యాద్ద్వాదశ మాసాః సంవథ్సరః సంవథ్సరో విరాడ్విరాజమాప్నోతి త్రయోదశ
రాత్రీర్దీక్షితః స్యాత్త్రయోదశ [౨౭] మాసాః సంవథ్సరః సంవథ్సరో విరాడ్విరాజమానోతి
పఞ్చదశ రాత్రీర్దీక్షితః స్యాత్పఞ్చదశ వా అర్ధమాసస్య రాత్రయోఽర్ధమాసశః సంవథ్సర

ఆప్యతే సంవథ్సరో విరాడ్విరాజమాప్నోతి సప్తదశ రాత్రీర్దీక్షితః స్యాద్ద్వాదశ మాసాః పఞ్చర్తవః స సంవథ్సరః సంవథ్సరో విరాడ్విరాజమాప్నోతి చతుర్విగ్ంశతిగ్ం రాత్రీర్దీక్షితః స్యాచ్చతుర్విగ్ంశతిరర్ధమాసాః సంవథ్సరః సంవథ్సరో విరాడ్విరాజమాప్నోతి త్రిగ్ంశతగ్ం రాత్రీర్దీక్షితః స్యాత్ [౨౦] త్రిగ్ంశదక్షరావిరాడ్విరాజమాప్నోతి మాసం దీక్షితః స్యాద్యో మాసః స సంవథ్సరః సంవథ్సరో విరాడ్విరాజమాప్నోతి చతురో మాసో దీక్షితః స్యాచ్చతురో వా ఏతం మాసో వసవోఽబిభరుస్తే పృథివీమాఽజయన్గాయత్రీం ఛన్దోఽష్టౌ రుద్రాస్తేఽన్తరిక్షమాఽజయన్త్రిష్టుభం ఛన్దో ద్వాదశాఽఽదిత్యాస్తే దివమాఽజయఞ్జగతీం ఛన్దస్తతో వై తే వ్యావృతమగచ్ఛఞ్ఛ్రైష్ఠ్యం దేవానాం తస్మాద్ద్వాదశ మాసో భృత్వాఽగ్నిం చిన్వీత ద్వాదశ మాసాః సంవథ్సరః సంవథ్సరోఽగ్నిశ్చిత్యస్తస్యాఽహోరాత్రాణీష్టకా ఆప్తేష్టకమేనం చినుతేఽథో వ్యావృతమేవ గచ్ఛతి శ్రైష్ఠ్యగ్ం సమానానామ్॥[౨౧]

*స్యాత్త్రయోదశ త్రిగ్ంశతగ్ం రాత్రీర్దీక్షితస్స్యాద్వే తేఽష్టావిగ్ంశతిశ్చ* ||**5.6.7**||

సువర్గాయ వా ఏష లోకాయ చీయతే యదగ్నిస్తం యన్నాఽన్వారోహేథ్సువర్గాల్లోకాద్యజమానో హీయేత పృథివీమాక్రమిషం ప్రాణో మా మా హాసీదన్తరిక్షమాఽక్రమిషం ప్రజా మా మా హాసీద్దివమాఽక్రమిషగ్ం సువరగన్మేత్యాహైష వా అగ్నేరన్వారోహస్తేనైవైనమన్వారోహతి సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై యత్పక్షసం మితాం మినుయాత్ [30] కనీయాగ్ంసం యజ్ఞక్రతుముపేయాత్పాపీయస్యస్యాఽఽత్మనః ప్రజా స్యాద్వేదిసం మితాం మినోతి జ్యాయాగ్ంసమేవ యజ్ఞక్రతుముపైతి నాఽస్యాఽఽత్మనః పాపీయసీ ప్రజా భవతి సాహస్రం చిన్వీత ప్రథమం చిన్వానః సహస్రసం మితో వా అయం లోక ఇమమేవ లోకమభి జయతి ద్విషాహస్రం చిన్వీత ద్వితీయం చిన్వానో ద్విషాహస్రం వా అన్తరిక్షమన్తరిక్షమేవాభి జయతి త్రిషాహస్రం చిన్వీత తృతీయం చిన్వానః [౩౦] త్రిషాహస్రో వా అసౌ లోకోఽముమేవ లోకమభి జయతి జానుదఘ్నం చిన్వీత ప్రథమం చివానో

గాయత్రియైవేమం లోకమభ్యారోహతి నాభిదఘ్నం చిన్వీత ద్వితీయం చిన్వానస్త్రిష్టుభైవాఽన్తరిక్షమభ్యారోహతి గ్రీవదఘ్నం చిన్వీత తృతీయం చిన్వానో జగత్యైవాఽముం లోకమభ్యారోహతి నాఽగ్నిం చిత్వా రామాముపేయాదయోనౌ రేతో ధాస్యామీతి న ద్వితీయం చిత్వాన్యస్య స్త్రియ- [౩౨] ముపేయాన్న తృతీయం చిత్వా కాం చనోపేయాద్రేతో వా ఏతన్ని ధత్తే యదగ్నిం చినుతే యదుపేయాద్రేతసా వ్యృధ్యేతాఽథో ఖల్వాహురప్రజస్యం తద్యన్నోపేయాదితి యద్రేతఃసిచావుపదధాతి తే ఏవ యజమానస్య రేతో బిభృతస్తస్మాదుపేయాద్రేతసోఽస్కన్దాయ త్రీణి వావ రేతాగ్ంసి పితా పుత్రః పౌత్రో [33] యద్ద్వే రేతఃసిచావుపదధ్యాద్రేతోఽస్య వి చ్ఛిన్ద్యాత్తిస్ర ఉప దధాతి రేతసః సంతత్యా ఇయం వావ ప్రథమా రేతఃసిగ్వాగ్వా ఇయం తస్మాత్పశ్యన్తీమాం పశ్యన్తి వాచం వదన్తీమన్తరిక్షం ద్వితీయా ప్రాణో వా అన్తరిక్షం తస్మాన్నాన్తరిక్షం పశ్యన్తి న ప్రాణమసౌ తృతీయా చక్షుర్వా అసౌ తస్మాత్పశ్యన్త్యమూం పశ్యన్తి చక్షుర్యజుషేమాఞ్చా- [౩౪] ఽమూఞ్చోప దధాతి మనసా మధ్యమామేషాం లోకానాం క్లృప్త్యా అథో ప్రాణానామిష్టో యజ్ఞో భృగుభిరాశీర్దా వసుభిస్తస్య త ఇష్టస్య వీతస్య ద్రవిణేహ భక్షీయేత్యాహ స్తుతశస్త్రే ఏవైతేన దుహే పితా మాతరిశ్వాఽచ్ఛిద్రా పదా ధా అచ్ఛిద్రా ఉశిజః పదాఽను తక్షుః సోమో విశ్వవిన్నేతా నేషద్బృహస్పతిరుక్థామదాని శగ్ంసిషదిత్యాహైతద్వా అగ్నేరుక్థం తేనైవైనమను శగ్ంసతి॥[౩౫]

*మినుయాత్తృతీయం చిన్వానః స్త్రియం పౌత్రశ్చ వై సప్త చ॥***5.6.8**॥

సూయతే వా ఏషోఽగ్నీనాం య ఉఖాయాం భ్రియతే యదధః సాదయేద్గర్భాః ప్రపాదుకాః స్యురథో యథా సవాత్ప్రత్యవరోహతి తాదృగేవ తదాసన్దీ సాదయతి గర్భాణాం ధృత్యా అప్రపాదాయాఽథో సవమేవైనం కరోతి గర్భో వా ఏష యదుఖ్యో యోనిః శిక్యం యచ్ఛిక్యాదుఖాం నిరూహేద్యోనేర్గర్భం నిర్హణ్యాత్షడుద్యామగ్ం శిక్యం భవతి షోఢావిహితో

వై [౩౬] పురుష ఆత్మా చ శిరశ్చ చత్వార్యఙ్గాన్యాత్మన్నేవైనం బిభర్తి ప్రజాపతిర్వా ఏష యదగ్నిస్తస్యోఖా చోలూఖలం చ స్తనౌ తావస్య ప్రజా ఉప జీవన్తి యదుఖాం చోలూఖలం చోపదధాతి తాభ్యామేవ యజమానోఽముష్మిఁల్లోకేఽగ్నిం దుహే సంవథ్సరో వా ఏష యదగ్నిస్తస్య త్రేధావిహితా ఇష్టకాః ప్రాజాపత్యా వైష్ణవీ- [౩౭] ర్వైశ్వకర్మణీరహోరాత్రాణ్యేవాఽస్య ప్రాజాపత్యా యదుఖ్యమ్బిభర్తి ప్రాజాపత్యా ఏవ తదుప ధత్తే యథ్సమిధ ఆదధాతి వైష్ణవా వై వనస్పతయో వైష్ణవీరేవ తదుప ధత్తే యదిష్టకాభిరగ్నిం చినోతీయం వై విశ్వకర్మా వైశ్వకర్మణీరేవ తదుప ధత్తే తస్మాదాహుస్త్రివృదగ్నిరితి తం వా ఏతం యజమాన ఏవ చిన్వీత యదస్యాఽన్యశ్చినుయాద్యత్తం దక్షిణాభిర్న రాధయేదగ్నిమస్య వృఞ్జీత యోఽస్యాఽగ్నిం చినుయాత్తం దక్షిణాభీ రాధయేదగ్నిమేవతథ్స్పృణోతి॥[౩౮]

*షోఢావిహితో వై వైష్ణవీరన్యో విగ్ంశతిశ్చ*||**5.6.9**||

ప్రజాపతిరగ్నిమచినుతర్తుభిః సంవథ్సరం వసన్తేనైవాఽస్య పూర్వార్ధమచినుత గ్రీష్మేణ దక్షిణం పక్షం వర్షాభిః పుచ్ఛగ్ం శరదోత్తరం పక్షగ్ం హేమన్తేన మధ్యం బ్రహ్మణా వా అస్య తత్పూర్వార్ధమచినుత క్షత్రేణ దక్షిణం పక్షం పశుభిః పుచ్ఛం విశోత్తరం పక్షమాశయా మధ్యం య ఏవం విద్వానగ్నిం చినుత ఋతుభిరేవైనం చినుతేఽథో ఏతదేవ సర్వమవ [౩౯] రున్ధే శృణ్వన్త్యేనమగ్నిం చిక్యానమత్త్యన్నగ్ం రోచత ఇయం వావ ప్రథమా చితిరోషధయో వనస్పతయః పురీషమన్తరిక్షం ద్వితీయా వయాగ్ంసి పురీషమసౌ తృతీయా నక్షత్రాణి పురీషం యజ్ఞశ్చతుర్థీ దక్షిణా పురీషం యజమానః పఞ్చమీ ప్రజా పురీషం యత్త్రిచితీకం చిన్వీత యజ్ఞం దక్షిణామాత్మానం ప్రజామన్తరీయాత్తస్మాత్పఞ్చచితీకశ్చేతవ్య ఏతదేవ సర్వగ్గ్ స్పృణోతి యత్తిస్రశ్చితయః [౪౦] త్రివృద్ధ్యగ్నిర్యద్వే ద్విపాద్యజమానః ప్రతిష్ఠిత్యై పఞ్చ చితయో భవన్తి పాఙ్క్తః పురుష ఆత్మానమేవ స్పృణోతి పఞ్చ చితయో భవన్తి

పఞ్చభిః పురీషైరభ్యూహతి దశ సం పద్యన్తే దశాక్షరో వై పురుషో యావానేవ పురుషస్తగ్గ్ స్పృణోత్యథో దశాక్షరా విరాడన్నం విరాడ్విరాజ్యేవాన్నాద్యే ప్రతి తిష్ఠతి సంవథ్సరో వై షష్ఠీ చితిర్‌ఋతవః పురీషగ్ం షట్‌చతయో భవన్తి షట్‌పురీషాణి ద్వాదశ సం పద్యన్తే ద్వాదశ మాసాః సంవథ్సరః సంవథ్సర ఏవ ప్రతి తిష్ఠతి||[౪౧]

*అవ చితయః పురీషం పఞ్చదశ చ*||**5.6.10**||

రోహితో ధూమ్రరోహితః కర్కన్ధురోహితస్తే ప్రాజాపత్యా బభ్రురరుణబభ్రుః శుకబభ్రుస్తే రౌద్రాః శ్యేతః శ్యేతాక్షః శ్యేతగ్రీవస్తే పితృదేవత్యాస్తిస్రః కృష్ణా వశా వారుణ్యాస్తిస్రః శ్వేతా వశాః సౌర్యో మైత్రాబార్‌హస్పత్యా ధూమ్రలలామాస్తూపరాః||[౪౨]

||**5.6.11**||

పృశ్నిస్తిరశ్చీనపృశ్నిరూర్ధ్వపృశ్నిస్తే మారుతాః ఫల్గూర్లోహితోర్ణీ బలక్షీ తాః సారస్వత్యః పృషతీ స్థూలపృషతీ క్షుద్రపృషతీ తా వైశ్వదేవ్యస్తిస్రః శ్యామా వశాః పౌష్ణియస్తిస్రో రోహిణీర్వశా మైత్రియ ఐన్ద్రాబార్‌హస్పత్యాఅరుణలలామాస్తూపరాః||[౪౩]

*రోహితః పృశ్నిః షడ్విగ్ం శతిషడ్విగ్ంశతిః*||**5.6.12**||

శితిబాహురన్యతఃశితిబాహుః సమన్తశితిబాహుస్త ఐన్ద్రవాయవాః శితిరన్ధ్రోఽన్యతఃశితిరన్ధ్రః సమన్తశితిరన్ధ్రస్తే మైత్రావరుణాః శుద్ధవాలః సర్వశుద్ధవాలో మణివాలస్త ఆశ్వినాస్తిస్రః శిల్పా వశా వైశ్వదేవ్యస్తిస్రః శ్యేనీః పరమేష్ఠినే సోమాపౌష్ణాః శ్యామలలామాస్తూపరాః||[౪౪]

||**5.6.13**||

ఉన్నత ఋషభో వామనస్త ఐన్ద్రావరుణాః శితికకుచ్ఛితిపృష్ఠః శితిభసత్త

ఐన్ద్రాబార్హస్పత్యాః శితిపాచ్ఛిత్యోష్ఠః శితిభ్రుస్త ఐన్ద్రావైష్ణవాస్తిస్రః సిధ్మా వశా
వైశ్వకర్మణ్యాస్తిస్రో ధాత్రే పృషోదరా ఐన్ద్రాపౌష్ణాః శ్యేతలలామాస్తూపరాః||[౪౫]
*శితిబాహురున్నతః పఞ్చవిగ్ంశతిః పఞ్చవిగ్ంశతిః*||**5.6.14**||

కర్ణాస్త్రయో యామాః సౌమ్యాస్త్రయః శ్వితిఙ్గా అగ్నయే యవిష్ఠాయ త్రయో నకులాస్తిస్రో
రోహిణీస్త్ర్యవ్యస్తా వసూనాం తిస్రోఽరుణా దిత్యౌహ్యస్తా రుద్రాణాగ్ం సోమైన్ద్రా
బభ్రులలామాస్తూపరాః||[౪౬]
*కర్ణాస్త్రయోవిగ్ంశతిః*||**5.6.15**||

శుణ్ఠాస్త్రయో వైష్ణవా అధీలోధకర్ణాస్త్రయో విష్ణవ ఉరుక్రమాయ లప్సుదినస్త్రయో విష్ణవ
ఉరుగాయాయ పఞ్చావీస్తిస్ర ఆదిత్యానాం త్రివథ్సాస్తిస్రోఽఙ్గిరసామైన్ద్రావైష్ణవా
గౌరలలామాస్తూపరాః||[౪౭]
*శుణ్ఠా విగ్ంశతిః*||**5.6.16**||

ఇన్ద్రాయ రాజ్ఞే త్రయః శితిపృష్ఠా ఇన్ద్రాయాఽధిరాజాయ త్రయః శితికకుద ఇన్ద్రాయ
స్వరాజ్ఞే త్రయః శితిభసదస్తిస్రస్తుర్యౌహ్యః సాధ్యానాం తిస్రః పష్ఠౌహ్యో విశ్వేషాం
దేవానామాగ్నేన్ద్రాః కృష్ణలలామాస్తూపరాః||[౪౦]
*ఇన్ద్రాయ యజ్ఞే ద్వావిగ్ం శతిః*||**5.6.17**||

అదిత్యై త్రయో రోహితైతా ఇన్ద్రాణ్యై త్రయః కృష్ణైతాః కుహ్వై త్రయోఽరుణైతాతిస్రో
ధేనవో రాకాయై త్రయోఽనడ్వాహః సినీవాల్యా ఆగ్నావైష్ణవా రోహితలలామాస్తూపరాః||[౪౯]
*అదిత్యా అష్టాదశ*||**5.6.18**||

సౌమ్యాస్త్రయః పిశంగాః సోమాయ రాజ్ఞే త్రయః సారఙ్గాః పార్జన్యా నభోరూపాస్తిస్రోఽజా మల్హా ఇన్ద్రాణ్యై తిస్రో మేష్య ఆదిత్యా ద్యావాపృథివ్యా మాలఙ్గాస్తూపరాః॥[౫౦]

*సౌమ్యా ఏకాన్న విగ్ంశతిః*||**5.6.19**||

వారుణాస్త్రయః కృష్ణలలామా వరుణాయ రాజ్ఞే త్రయో రోహితలలామా వరుణాయ రిశాదసే త్రయోఽరుణలలామాః శిల్పాస్త్రయో వైశ్వదేవాస్త్రయః పృశ్నయః సర్వదేవత్యా ఐన్ద్రాసూరాః శ్యేతలలామాస్తూపరాః॥[౫౦]

*వారుణా విగ్ంశతిః*||**5.6.20**||

సోమాయ స్వరాజ్ఞేఽనోవాహావనడ్వాహావిన్ద్రాగ్నిభ్యామోజోదాభ్యాముష్టారావిన్ద్రాగ్నిభ్యాం బలదాభ్యాగ్ం సీరవాహావవీ ద్వే ధేనూ భౌమీ దిగ్భ్య వడబే ద్వే ధేనూ భౌమీ వైరాజీ పురుషీ ద్వే ధేనూ భౌమీ వాయవ ఆరోహణవాహావనడ్వాహౌ వారుణీ కృష్ణే వశే అరాడ్యౌ దివ్యావృషభౌ పరిమరౌ॥[౫౨]

*సోమాయ స్వరాజ్ఞే చతుస్త్రిగ్ంశత్*||**5.6.21**||

ఏకాదశ ప్రాతర్గవ్యాః పశవ ఆ లభ్యన్తే ఛగలః కల్మాషః కికిదీవిర్విదీగయస్తే త్వాష్ట్రాః సౌరీర్నవ శ్వేతా వశా అనూబన్ధ్య భవన్త్యాగ్నేయ ఐన్ద్రాగ్న ఆశ్వినస్తే విశాలయూప ఆ లభ్యన్తే॥[౫౩]

*ఏకాదశ ప్రాతః పశ్వ విగ్ంశతిః*||**5.6.22**||

పిశఙ్గాస్త్రయో వాసన్తాః సారఙ్గాస్త్రయో గ్రైష్మాః పృషన్తస్త్రయో వార్షికాః పృశ్నయస్త్రయః

శారదాః పృశ్నిసక్థాస్త్రయో హైమన్తికా అవలిప్తాస్త్రయః శైశిరాః సంవథ్సరాయ నివక్షసః॥[౫౪]
పిశఙ్గా విగ్ంశతిః॥5.6.23॥

రోహితః కృష్ణ ధూమ్రలలామః పృశ్నిశ్యామా అరుణలలామాశ్శితిబాహుశ్శిల్పాశ్శ్యేనీశ్యామలలామా ఉన్నత స్పిధ్మా ధాత్రే
పౌష్ణ శ్శ్యేతలలామః కర్ణా బభ్రులలామాశ్శుణ్ఠా గౌరలలామా ఇన్ద్రాయ కృష్ణలలామా అదిత్యై రోహితలలామాస్సౌమ్యా
మాలఙ్గా వారుణాస్సూరాశ్శ్యేతలలామా దశ॥

హిరణ్యవర్ణా అపాం గ్రహాన్భూతేష్టకా స్సజూస్సంవథ్సరం ప్రజాపతిస్స క్షురపవిరగ్నేర్వై దీక్షయా సువర్గాయ
తంయన్నసూయతే ప్రజాపతిర్ ఋతుభిః రోహితః పృశ్ని శ్శితిబాహురున్నతః కర్ణాశ్శుణ్ఠా ఇన్ద్రాయాదిత్యై
సౌమ్యావారుణాస్సోమాయైకాదశ పిశఙ్గా స్త్రయోవిగ్ంశతిః ॥23॥

హిరణ్యవర్ణా భూతేష్టకాశ్ఛన్దో యత్యైనీయాగ్ంసం త్రివృద్ధ్యగ్నిర్వారుణాశ్చతుః పఞ్చాశత్॥54॥

హిరణ్యవర్ణా ని వక్షసః॥

॥ హరిః ఓమ్॥

॥ శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ ఇతి పఞ్చమ కాణ్డే షష్ఠః ప్రశ్నః॥